PŘICHÁZEJTE K NĚMU, KAMENI ŽIVÉMU

1Pe 2,4-6;

Co je církev? Na to by se dalo jistě odpovědět mnoha způsoby. Pohledy vnějšího světa na církev bývají různé. Vnější pozorovatel nejednou vidí církev jako společnost lidí, která má, považme, ještě dnes potřebu vyžívat se v náboženství. Ti obhroublejší vidí církev rovnou jako zkostnatělou, fosilní instituci ohlupující lidi, kteří se ještě ohlupovat dají, případně jako hamižnou organizaci, která vysává peníze od lidí či od státu ke svému vlastnímu prospěchu. Jiní jsou přejnější a vidí církev jako nositelku morálních a duchovních hodnot, byť se ke křesťanství jinak nehlásí. Vidí ale její společenský význam v duchovním a etickém vlivu na společnost. Křesťané jsou zde viděni jako ti, kdo by měli být slušnými lidmi, kteří nekradou, nelžou a nepomlouvají. Podstata církve ovšem spočívá ještě v něčem jiném. Na to, co je církev, Bible odpovídá celou řadou obrazů a příměrů. Nový zákon ji popisuje jako tělo, jehož hlavou je Kristus, jindy zase jako duchovní dům – chrám, jehož základem je Kristus, nebo jako nevěstu, jejímž ženichem je Kristus, nebo jako stádo, jemuž je Kristus pastýřem atd. Církev je skutečnost velice pestrá, rozmanitá a mnohotvará, každý z těch biblických obrazů se snaží podtrhnout určitou její stránku. Ale všechny ukazují jedním směrem. Že církev je církví pouze tehdy, je-li nadpřirozená. Jistě, dějiny znají i takový stav církve, kdy v ní převážilo to, co je přirozené, kdy se z církve stávala pouze lidská instituce s náboženským provozem. Nebezpečí, že přirozené nahradí nadpřirozené, hrozí církvi stále a v každé době. Nebezpečí, že instituce nastoupí na místo živého duchovního organismu, že organizace nastoupí na místo působení Ducha svatého, že namísto autentické duchovní zkušenosti a bytostného setkání s Kristem nastoupí náboženský provoz. Jistěže se církev neobejde ani bez jisté institucionální podoby, neobejde se ani bez plánování a organizace – řekněme bez toho rozměru lidsky přirozeného. Ovšem nesmí se z ní ztratit ten rozměr nadpřirozený; tedy to tajemství, které popsal apoštol Pavel v listu Koloským – Kristus mezi vámi. V církvi se může dít všechno *správné*, a přece ne *správně*. Použijeme-li jiný Pavlův pojem, v církvi se mohou i jinak dobré věci dít *tělesně* a ne *duchovně*. Pouze z lidských sil, a ne z moci Ducha svatého. Nebo ze zvyku, setrvačnosti, a ne z vnitřního hladu po Bohu. Církev je církví jen pokud je nadpřirozená. O tom nadpřirozeném rozměru církve nám může něco říci i náš dnešní text.

1. Církev – Boží chrám

Apoštol Petr zde představuje církev jako „duchovní dům“. Nacházíme zde zřetelný odkaz na Starý zákon. V dobách starého Izraele stával v Jeruzalémě chrám Hospodinův. Boží dům. Byla to impozantní stavba z kamenných kvádrů. Zejména v dobách Ježíšových po rozšiřujících pracech krále Heroda byl chrámový komplex opravdu velký. Ještě první křesťané v Jeruzalémě se krom jiného setkávali i v chrámu, dokud stál (Sk 2,46). Ovšem záhy vidíme, že se význam chrámu začíná posouvat. V Novém zákoně už chrám, Boží dům z kamene, ustupuje do pozadí. To ovšem neznamená, že by se idea chrámu vytratila. Nevytratila se, ale proměnila. Chrámem se tu stává samo duchovní společenství křesťanů a církve. I když křesťané později začali stavět chrámy, kostely, katedrály nebo i jen obyčejné modlitebny, už zároveň platí, že pro duchovní život jsou vlastně budovy zcela irelevantní. Ten vlastní chrám Boží se odehrává už jinak a jinde. Je jím společenství křesťanů, jehož základem a hlavou je Ježíš a ve kterém působí Duch svatý. A jestli u toho je či není chrám či modlitebna, je vlastně vedlejší. Jistě jsme vděčni za krásu chrámů a kostelů, které mají vysokou historickou i uměleckou a kulturní hodnotu. Vnímavému člověku pomáhají pozvednout ducha k Bohu. Jsme vděčni ale i za prosté modlitebny, kde je pozornost soustředěna především ke slyšení Božího slova bez jiného rozptylování. Ale v budovách samotných, byť sebeskvostnějších nebo naopak sebeprostších, Bůh nepřebývá. Přebývá v tom, co píše apoštol Petr. V domě *duchovním*. A tím je společenství víry, společenství křesťanů.

2. Ježíš – kámen úhelný a živý

To nadpřirozené na církvi tedy je, že jde o duchovní dům, o chrám, kde přebývá Boží Duch. Petr ten nadpřirozený základ duchovního domu církve popisuje tak, že jeho *úhelným kamenem* je sám Kristus: *„Hle, kladu na Siónu kámen vyvolený, úhelný, vzácný; kdo v něj věří, nebude zahanben“* (v. 6). Je to citát ze SZ, z knihy proroka Izajáše. Sion byl horou, na které byl vybudován jeruzalémský chrám. Měl prý masivní základové kameny. Archeologové objevili na jižní straně bývalého chrámu v Jeruzalémě starobylý monolit, který měl délku 12 metrů. Úhelný kámen byl součástí základů, pomáhal udržovat stabilitu budovy. Apoštol Petr tento úhelný kámen vztahuje na Krista. Kristus je zde představen jako základ, na kterém stojí a ze kterého vyrůstá celá stavba církve. Podobně o tom čteme v listu Efezskm 2,20-22: *„Jste stavbou, jejímž základem jsou apoštolové a proroci a* ***úhelným kamenem*** *sám Kristus Ježíš. V něm je celá stavba pevně spojena a roste v*

chrám, posvěcený v Pánu; v něm jste i vy společně budováni v duchovní příbytek Boží.“ John Stott k tomu píše: „Tak jako soudržnost a rozvoj budovy závisí na pevnosti spojení se svým úhelným kamenem, tak i Kristus je nezbytný pro jednotu a růst církve. Jestliže církev není trvale a bezpečně spojená s Kristem, jednota církve se rozpadne a její růst se buď zastaví nebo půjde bludným směrem.“

Petr v našem textu ještě zdůrazní, že Kristus je *kámen živý* (v. 4). S kamenem si asi dovedeme spojit ledasco, jen ne asi to, že by byl živý. Co jiného může být lepším symbolem neživosti než kámen. Někteří vnímají církev právě tak jako neživotný kámen. Jako fosílii ze starých časů. Kristus je však kámen živý. Je pevným základem, ale také živoucím základem. Proto i stavba, která na něm stojí a z něj vyrůstá, může být živou. Církev je církví jen pokud je nadpřirozenou. A onen nadpřirozený základ je právě v Kristu. Je to duchovní stavba, Boží dům. A jenom živý Kristus činí církev církví a odlišuje ji od spolku s náboženskou náplní. To nové, to jiné, to nadpřirozené na církvi je Kristova přítomnost v církvi. Církev může jistě Krista vytlačit ven, jako se to stalo církvi v Laodikeji v knize Zjevení. Kristus zde čeká venku přede dveřmi pyšné a sebejisté církve, která o sobě neví, jak bědná, nuzná a nahá je. Stojí přede dveřmi a tluče. Ten, kdo zaslechne jeho hlas a otevře mu, k tomu Ježíš vstoupí a bude s ním večeřet (Zj 3,14-22). Církev se také může Kristu vzdalovat. Ale pokud se vzdálí kameni živému, stane se z ní skutečně neživotná zkamenělina. Církev bez Krista je institucí bez života. Vybydleným chrámem. Život proudí do církve jen z Krista. Pokud z církve život vyprchává, pak je někde spojení s tímto živým základem narušeno.

3. I vy buďte živými kameny

Co tedy můžeme a máme dělat, abychom byli domem duchovním, domem Božím? Aby mezi námi působil ten nadpřirozený život z Boha, který dělá církev církví? Petr nám ukazuje cestu: *„Když přicházíte k němu, k živému kameni … sami se stáváte živými kameny ve stavbě duchovního chrámu“* (v. 4-5, B21). Přicházejte k němu, tedy ke Kristu. Děje se tak, když v Krista uvěříme, přijmeme křest a zapojíme se do církve. Ale tím se to přicházení ke Kristu jistě nevyčerpává. Celý život křesťana bychom mohli takto charakterizovat – křesťané, resp. církev – to jsou ti, kteří přicházejí ke Kristu. Po celý život s ním chtějí žít ve spojení. A ke Kristu přicházíme tak, když do něj vkládáme svou naději a životní důvěru. Když s ním na modlitbách konzultujeme své kroky, když se s vírou v jeho moc a vedení pouštíme do služby lidem, když nabýváme odvahu k pokání a vyznávání hříchů. Zní vám to všechno samozřejmě a známě? Máte pravdu. Přistupovat ke kameni živému – Kristu, na tom nelze vymyslet nic nového. Jde ovšem o to, zda tak činíme nově. Nejsou to věci nové, ale prožíváme je nově? Jistě lze také pojmout křesťanský život jako nostalgické vzpomínání na zkušenosti minulé; na zkušenosti, které jsme jako sbor nebo i my sami prožívali kdysi za časů oněch požehnaných. Ale nejde žít jen z minulého. Minulé nás může povzbudit k tomu, abychom hledali Boží tvář nově také dnes. Apoštol Petr zve křesťany, aby *stále* přicházeli ke kameni živému a stávali se tak sami živým kamením. Tak jako pro další život nestačí jednou se se dosyta a dobře najíst a napít, nevyžijeme ani z minulých duchovních zkušeností. Přistupujme *stále* ke kameni živému. Tomuto přicházení se může stavět do cesty všechno možné. Náš hřích, který se zdráháme Bohu vyznat, duchovní omrzelost, která se může dostavit, náboženský stereotyp, do kterého můžeme upadnout, stav, o kterém Ježíš řekl, že duch je odhodlán, ale tělo slabé (když učedníci nevydrželi bdít s Kristem na modlitbách a přemohl je spánek), atd. Asi známe ty všelijaké vnitřní stavy, které otupují břit naší touhy po Kristu. Takové chvíle i životní období se dostavují. Jako by náš duchovní život ztrácel svou životnost a my duchovně kornatíme a začínáme fosilizovat.

Jakým povzbuzením nám tu je dnešní Petrovo slovo: *„Když přicházíte k němu, k živému kameni … sami se stáváte živými kameny ve stavbě duchovního chrámu.“* Chceme-li v církvi prožívat věci nadpřirozené, musíme čerpat z nadpřirozeného zdroje. Mluvíme-li o Cestě obnovy, nejde nám pouze o lidské nástroje, nápady a pokusy, jakkoli chceme některé zkušenosti vyzkoušet. Jde nám o to, abychom nově prožili to, o čem čteme v Písmu – Přistupujte tedy k němu, kameni živému. I v Cestě obnovy se pokoušíme využít a dát se povzbudit zkušenostmi, které již učinili jinde, ale je jisté, že věci nadpřirozené, o které v církvi jde, nedokážeme navodit, způsobit lidskými snahami a nástroji. Ty mohou sloužit maximálně jako pomůcka. To podstatné se nestane a nemůže dít, pokud nepřijmeme tu jednoduchou výzvu apoštola Petra: Přistupujte k němu. Přistupujte k němu s vírou, s modlitbou, s očekáváním, s touhou, s pokáním, s otevřeností dát se použít. Pak můžeme být živým kamením, z něhož se staví duchovní dům.